

Teaching styles of faculty members of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences and its relationship with some of their demographic characteristics

Abdolhussein Shakurnia ^{1*}, Mojtabo Oraki Kohshour ², Hussein Elhampour ³, Shabnam Izadpanah ⁴

1 Assistant Professor, Department of Immunology, School of Medicine, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

2 Lecturer, Department of Immunology, School of Medicine, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

3 Lecturer, Department of Educational Sciences, School of Educational Sciences and Psychology, Shaheed Chamran University, Ahvaz, Iran.

4 General physician, School of Medicine, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

ARTICLE INFO

Article type

Original article

Article history

Received: 13 April 2021

Accepted: 23 August 2021

Keywords

Teaching styles
Faculty member
Medical Sciences

[10.22038/HMED.2021.57026.1144](https://doi.org/10.22038/HMED.2021.57026.1144)

► Cite this paper as:

Shakurnia A, Oraki Kohshour M, Elhampour H, Izadpanah S, Teaching styles of faculty members of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences and its relationship with some of their demographic characteristics. *Horizon of Medical Education Development*. 2022;13(2):27-38

*Corresponding author: Abdolhussein Shakurnia;
: Department of Immunology, School of Medicine,
Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

Tel: +989161137865

Email: shakurnia@yahoo.com

ABSTRACT

Introduction: Teaching styles, refer to the methods teachers use to instruct their students, has a significant role in education and frequently reflects the opinions of the teachers. This study aims to ascertain the preferred techniques of instruction employed by the faculty members of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences in 2020. It does so because of the significance of teaching methods in students' learning.

Materials & Methods: In this cross-sectional descriptive study, 172 faculty members of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences were included in the study using a stratified sampling method. The 40-question Grasha-Richman standard teaching questionnaire was used to obtain the data. Data were analyzed using descriptive statistics, chi-square test and Pearson correlation by SPSS-18 software.

Results: The 172 faculty members who took part in the survey had an average age of 45.95 ± 8.8 years, with 90 (52.5%) men and 82 (47.5%) women. The results showed that faculty members substantially more frequently employ the formal authority style (27.9%) and the expert style (23.8%) than other types ($p = 0.007$). The delegator style and the personal model were the least used styles by the faculty, each with 15.1% and 12.2%, respectively. The facilitator approach was also used by 20.9% of the participants. According to Pearson's correlation coefficient, there is no statistically significant relationship between an instructor's teaching style with their age, gender, academic standing, or teaching experience ($p > 0.05$).

Conclusion : The results showed that faculty members mostly use teacher-centered formal authority and expert styles in their teaching, which are non-interactive and inflexible. Given the importance of teaching strategies in the learning process and the need to increase instructors' awareness of interactive approaches, it is advisable to enroll in training programs in this area.

بررسی سبک تدریس اعضای هیئت علمی و رابطه آن با برخی ویژگی‌های

دموگرافیک آنان در دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز

عبدالحسین شکورنیا^{۱*}، مجتبی اورکی کوه شور^۲، حسین الهام پور^۳، شبنم ایزدپناه^۴

۱ استادیار، گروه ایمنی شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.

۲ مربی، گروه ایمنی شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.

۳ مربی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران.

۴ پزشک عمومی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.

مشخصات مقاله	چکیده
نوع مقاله مقاله اصیل پژوهشی	مقدمه: سبک های تدریس اصول و روش‌هایی هستند که مدرسین بکار می‌گیرند تا امکان یادگیری و انتقال اطلاعات را برای فراگیران فراهم نمایند. سبک تدریس اغلب منعکس کننده نظریات مدرسین نسبت به تدریس است و از جایگاه مهمی در آموزش برخوردار است. با توجه به اهمیت سبک‌های تدریس در یادگیری دانشجویان، این مطالعه با هدف بررسی سبک تدریس اعضای هیات علمی و رابطه آن با برخی ویژگی دموگرافیک اعضای هیات علمی در دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در سال ۱۳۹۹ انجام شد.
پیشینه پژوهش تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۲۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۶/۱۶	روش کار: در این مطالعه توصیفی مقطعی تعداد ۱۷۲ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای وارد مطالعه شده و مورد بررسی قرار گرفتند. روش ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد تدریس گراشا-ریچمن شامل ۴۰ سوال بود. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و آزمون مجذور کای و همبستگی پیرسون از طریق نرم افزار SPSS-18 تحلیل شد.
کلمات کلیدی سبک تدریس هیئت علمی علوم پزشکی	نتایج: از بین ۱۷۲ عضو هیئت علمی مورد بررسی ۹۰ نفر (۵۲/۵ درصد) مذکر و ۸۲ نفر (۴۷/۵ درصد) مونث و با میانگین سن ۴۵/۹۵±۸/۸ سال بودند. یافته‌های مطالعه نشان داد که اساتید از سبک تدریس آمرانه با فراوانی ۲۷/۹ درصد و سبک تدریس خبره با ۲۳/۸ درصد بطور معنی داری بیشتر از سایر سبک‌ها استفاده می‌کنند ($p=0/007$). همچنین کمترین سبک‌های مورد استفاده اساتید نیز سبک‌های تدریس تسهیل کننده با ۱۵/۱ درصد و کالتی با ۱۲/۲ درصد بودند. ۲۰/۹ درصد از افراد مورد مطالعه نیز از سبک تدریس فردی استفاده می‌کردند. محاسبه ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین سن، جنس، رتبه علمی، سابقه تدریس و دانشکده محل تدریس با سبک تدریس اساتید رابطه معنی دار آماری وجود ندارد ($p>0/05$).
	نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه بیانگر آن بود که اساتید در تدریس خود بیشتر از سبک‌های معلم-محور آمرانه و خبره که غیرتعاملی و انعطاف‌ناپذیر هستند، استفاده می‌کنند. با توجه به اهمیت سبک تدریس در فرایند یاددهی-یادگیری و لزوم افزایش آگاهی اساتید با سبک های تعاملی تدریس، برگزاری برنامه‌های آموزشی در این زمینه پیشنهاد می‌شود.

doi: 10.22038/HMED.2021.57026.1144

نحوه ارجاع به این مقاله

Shakurnia A, Oraki Kohshour M, Elhampour H, Izadpanah S, Teaching styles of faculty members of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences and its relationship with some of their demographic characteristics. Horizon of Medical Education Development. 2022;13(2):27-38

آشاپور، اهو ایمیل: shakurnia@yahoo.com

تماس: ۰۹۱۶۱۱۳۷۸۶۵

*نویسنده مسئول: عبدالحسین شکورنیا

گروه ایمنی شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی

مقدمه

رضایت و مشارکت دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. با توجه به تأثیر سبک تدریس بر سطح یادگیری و عملکرد تحصیلی دانشجویان، ارزیابی سبک تدریس که فعالیت‌های آموزشی اساتید در کلاس درس را توصیف می‌کند، ضروری است. (۵-۷).

مدرسین در فرآیند یاددهی-یادگیری از سبک‌های تدریس متنوعی استفاده می‌نمایند، طبعاً هر مدرسی با توجه به موضوع درس، فراگیران و شرایط محیط یادگیری مناسب‌ترین سبک تدریس را انتخاب و بکار می‌گیرد (۸). طبقه‌بندی‌های مختلفی از انواع سبک‌های تدریس توسط صاحب نظران ارائه شده است که مهم‌ترین آنها طبقه‌بندی گراشا و ریچمن (Ri chman & Grasha) می‌باشد. گراشا معتقد است پنج سبک تدریس توسط مدرسین مورد استفاده قرار می‌گیرد که بدین شرح می‌باشند:

۱- سبک خبره (expert style)، در این سبک تدریس، اساتید دارای آگاهی و تجربه‌ای هستند که دانشجویان به آن نیاز دارند و اساتید سعی دارند آگاهی، تجربه، اطلاعات و معلومات‌شان را در هنگام تدریس به دانشجویان انتقال دهند.

۲- سبک آمرانه (formal authority)، این روش به طور استاندارد غیرقابل انعطاف و سرسخت است و برای دانشجویان ایجاد انگیزش نمی‌کند. بنابراین دانشجویان در برابر چنین سبک تدریسی در کلاس آزادی زیادی نداشته و انگیزه خود را برای فعالیت و بحث از دست می‌دهند.

۳- سبک فردی (personal model)، در این سبک تدریس، اساتید بر این باورند که روش تدریس آن‌ها بهترین راه برای راهنمایی دانشجویان است و تلاش می‌کنند آموزش خود را با مثال‌های شخصی و تشریح

تدریس و آموزش به دانشجویان از عمده‌ترین وظایف اساتید محسوب می‌شود. تدریس مجموعه مهارت‌هایی را شامل می‌شود که امکان آموزش دانشجو را فراهم می‌کند. سبک‌های تدریس اصول و روش‌هایی هستند که مدرسین بکار می‌گیرند تا امکان یادگیری و انتقال اطلاعات را برای فراگیران فراهم نمایند. سبک تدریس اغلب منعکس‌کننده نظریات مدرسین نسبت به تدریس است و از جایگاه مهمی در آموزش برخوردار است. اثربخشی تدریس نیازمند انعطاف‌پذیری و تعهد حرفه‌ای اساتید می‌باشد و تدریس موفق نیازمند آن است که اساتید توانایی داشته باشند بر نیازها و فهم فراگیران در طول فرایند یادگیری نظارت داشته باشند و بر مبنای آن اقدام نمایند (۱)، (۲).

روش‌ها و فنون تدریس همواره یکی از موضوعات مورد توجه در مراکز آموزشی بوده‌اند. سبک تدریس استاد و نوع محتوای آموزشی از عوامل زمینه ساز یادگیری و کسب شایستگی حرفه‌ای دانشجویان می‌باشند. برای تحقق این هدف باید روش‌های تدریس در جهتی هدایت شود که علاوه بر یادگیری موثر موجب انگیزش تحصیلی و رضایت‌مندی دانشجویان نیز بشوند. طبعاً به دلیل سبک‌های متفاوت یادگیری دانشجویان، اساتید باید از شیوه‌های آموزش و تدریس متناسب استفاده نمایند (۳، ۴).

تدریس و یادگیری دو روی یک سکه هستند. یافته‌ها بیانگر ارتباط بین روش‌های تدریس اساتید و میزان یادگیری دانشجویان می‌باشد. رابطه بین سبک تدریس مدرسین، کنش‌های متقابل با دانشجویان و محیط یادگیری در طیف وسیعی از مطالعات مورد بررسی قرار گرفته است. تحقیقات نشان می‌دهد که سبک تدریسی که یک مدرس بکار می‌گیرد؛ انگیزه فراگیران برای یادگیری، عملکرد تحصیلی،

تدریس اساتید با توجه به سن، جنس و سابقه تدریس گزارش نشده است(۱).

از آنجایی که سبک تدریس اساتید بر یادگیری دانشجویان موثر می‌باشد. بنابراین، آگاهی اساتید دانشگاه از سبک تدریس خود می‌تواند به آنان در اتخاذ روش تدریس مناسب کمک کند(۱۳). طبعاً سازگار نمودن سبک‌های تدریس مدرسین و یادگیری فراگیران، راهکار مهمی را در اختیار اساتید قرار می‌دهد تا آنها بتوانند با استفاده از تنوع شرایط در تدریس، یادگیری موثرتری را برای دانشجویان فراهم نمایند. اساتید می‌بایست جهت رفع نیازهای دانشجویان یک سبک تدریس مطلوب را در محیطی مناسب بکار برده تا دانشجویان با بهره‌گیری از تدریس متنوعی که توسط اساتید ارائه می‌گردد اقدام به یادگیری مطلوب نمایند(۱۴). در همین راستا نیز گراشا معتقد است که استفاده از سبک‌های تدریس متنوع، دانشجویان را ترغیب می‌کند تا استعداد و توانایی خود را در فرآیند تدریس - یادگیری بهتر بکار گیرند و این امر لازمه آن است تا اساتید سبک غالب خود را شناخته و با استفاده از عناصر غالب آن سبک یادگیری دانشجویان را با آن همگام سازند(۱۵).

با توجه به اهمیت شناخت سبک تدریس اعضای هیات علمی و رابطه آن با برخی ویژگی‌های آنان، مطالعه حاضر با هدف تعیین سبک تدریس اعضای هیات علمی و بررسی رابطه آن با برخی ویژگی‌های دموگرافیک آنان در دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در سال ۱۳۹۹ انجام شد.

روش کار

در این مطالعه توصیفی مقطعی جامعه آماری شامل کلیه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی

یک مدل نمونه، برای چگونه فکر کردن و عمل کردن دانشجویان ارائه نمایند.

۴- تسهیل کننده (facilitator)، این روش تاکید بر تعاملات دانشجو و استاد است و به دانشجویان اجازه می‌دهد تا ایده‌های خود را ارائه دهند و آزادانه در کلاس به بحث و گفت و گو بپردازند.

۵- وکالتی یا محول کننده (delegator)، در این سبک تدریس، اساتید علاقه‌مند به توسعه ظرفیت دانشجویان در انجام امور به طور مستقل بر روی پروژه‌ها می‌باشند و استاد به عنوان شخص مطلع و کاردان در مواقع لازم در دسترس می‌باشد(۹،۱۰).

درباره سبک تدریس و عوامل مرتبط با آن مطالعاتی انجام گرفته است که به مهم‌ترین آنها اشاره می‌شود؛ حسن زاده و همکاران با بررسی سبک‌های تدریس اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان به این نتیجه رسیدند که سبک غالب تدریس اساتید، سبک‌های تعاملی و آمرانه می‌باشند و بین سن، سابقه تدریس، جنس، دانشکده محل تحصیل، سطح تحصیلات، رتبه علمی و سبک تدریس اساتید رابطه معنی‌داری وجود ندارد(۱۱).

رازقی نژاد و همکاران نیز در مطالعه‌ای با بررسی سبک‌های تدریس اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان نشان دادند که سبک تدریس ترجیحی اعضای هیات علمی، دو سبک خبره و وکالتی بوده است. وی سبک تدریس اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی را خبره و وکالتی، دانشکده دندانپزشکی را وکالتی، دانشکده پرستاری را سبک خبره و تسهیل کننده و سبک تدریس اعضای هیات علمی بالینی را سبک خبره و آمرانه گزارش نموده است(۱۲). در مطالعه‌ای در دانشکده پزشکی دانشگاه شارجه نیز سبک تدریس ترجیحی اساتید به ترتیب سبک خبره و وکالتی معرفی شده است و تفاوتی بین سبک

کردند (۱۶). در پژوهش حاضر نیز میزان پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بین ۰/۶۵ تا ۰/۸۲ بدست آمد.

محقق پس از کسب مجوز لازم با مراجعه به محل کار اعضای هیات علمی در دانشکده های مختلف و تبیین اهداف مطالعه و جلب همکاری، پرسشنامه بدون نام و مشخصات فردی را در اختیار آنان قرار می داد. مشارکت در مطالعه و تکمیل داوطلبانه پرسشنامه شرط ورود به مطالعه و عدم تمایل جهت تکمیل پرسشنامه به عنوان معیار خروج از مطالعه در نظر گرفته شد.

داده ها با استفاده از فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و آزمون مجذور کای و از طریق نرم افزار SPSS-18 مورد تحلیل قرار گرفت. سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

ملاحظات اخلاقی: این مطالعه در کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز با کد IR.AJUMS.MEDICINE.REC.1398.006 تایید شده است.

نتایج:

از مجموع ۲۰۵ نفر از اعضای هیئت علمی شرکت کننده در پژوهش ۱۷۲ نفر پرسشنامه ها را بطور کامل تکمیل و عودت دادند (درصد پاسخدهی ۸۴ درصد). از این تعداد ۹۰ نفر (۵۲/۵ درصد) مرد و ۸۲ نفر (۴۷/۵ درصد) زن بودند. میانگین سن اساتید $45/95 \pm 8/8$ سال (با حداقل ۲۷ سال و حداکثر ۶۴ سال)؛ و میانگین سابقه تدریس $12/37 \pm 7/5$ سال (از ۱ سال تا ۳۰ سال) بود. براساس مرتبه علمی ۱۲/۸ درصد مربی، ۶۱ درصد استادیار، ۱۹/۲ درصد دانشیار و ۷ درصد استاد بودند. ۴۳/۵ درصد از اعضای هیات علمی مورد بررسی از دانشکده پزشکی، ۱۱ درصد از دانشکده دندانپزشکی، ۱۰/۵ درصد از دانشکده داروسازی، ۸/۷

جندی شاپور اهواز بودند که در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ به تدریس اشتغال داشتند. حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۲۰۵ نفر برآورد شد که به روش طبقه ای متناسب انتخاب شدند. بدین صورت که هر دانشکده به عنوان یک طبقه در نظر گرفته شد، سپس به نسبت تعداد اعضای هیات علمی در هر دانشکده تعداد نمونه لازم از آن دانشکده مشخص شد.

جهت جمع آوری داده ها از پرسشنامه استاندارد گراشا استفاده شد (۱۵). این پرسشنامه در سال ۱۹۹۶ توسط گراشا به منظور بررسی سبک های تدریس اساتید ساخته شده است. پرسشنامه حاوی ۴۰ سوال و ۵ خرده مقیاس شامل سبک خبره (۸ سوال)، سبک آمرانه (۸ سوال)، سبک فردی (۸ سوال)، سبک تسهیل کننده (۸ سوال) و سبک وکالتی (۸ سوال) می باشد که بر اساس طیف ۵ گزینه ای لیکرت تنظیم شده است. روش نمره گذاری این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه ای از بسیار موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و بسیار مخالفم بوده و ارزش هریک از گزینه ها به ترتیب ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ در نظر گرفته شده است که دامنه نمرات اساتید در هر سبک از ۸ تا ۴۰ در نوسان می باشد. برای تعیین سبک تدریس غالب اساتید، بالاترین نمره کسب شده در بین سبک های ۵ گانه ملاک قرار گرفت.

روایی و پایایی این پرسشنامه توسط گراشا در سال ۲۰۰۲ سنجیده شده است و ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۲ بدست آمده است (۱۵). در چندین مطالعه داخلی نیز روایی و پایایی آن مورد بررسی قرار گرفته و تایید شده است. در مطالعه حسن زاده و همکاران در کردستان ضریب آلفای کرونباخ آن بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۵ بدست آمد (۱۱). اربابی سرجو و همکاران نیز در یک بررسی در زاهدان روایی پرسشنامه را از طریق تحلیل عاملی و پایایی آن را با محاسبه ضریب آلفای ۰/۷۱ تا ۰/۸۳ تایید

۴۱ نفر (۲۳/۸ درصد) از سبک تدریس خبره، ۳۶ نفر (۲۰/۹ درصد) از سبک تدریس تسهیل کننده، ۲۶ نفر (۱۵/۱ درصد) از سبک تدریس وکالتی و ۲۱ نفر (۱۲/۲ درصد) از سبک تدریس فردی استفاده می‌کردند. مقایسه فراوانی سبک تدریس اساتید نشان داد که تفاوت معنی‌دار آماری بین سبک مورد استفاده اساتید وجود دارد و اساتید از سبک‌های تدریس آمرانه و خبره بطور معنی‌داری بیشتر استفاده می‌کنند ($p=0/007$, $\chi^2=13/98$)

درصد از دانشکده پیراپزشکی، ۸/۷ درصد از دانشکده بهداشت، ۸/۷ درصد از دانشکده پرستاری و مامایی و ۸/۷ درصد از دانشکده توانبخشی بودند.

سبک‌های تدریس اعضای هیئت علمی به ترتیب فراوانی، سبک‌های تدریس آمرانه، خبره، تسهیل کننده، وکالتی و فردی بود. بدین ترتیب که از بین ۱۷۲ نفر از اعضای هیئت علمی که در پژوهش حاضر شرکت کردند تعداد ۴۸ نفر (۲۷/۹ درصد) از سبک تدریس آمرانه،

جدول ۱: توزیع فراوانی کاربرد سبک‌های تدریس اعضای هیئت علمی به تفکیک جنس

p	زن		مرد		سبک تدریس
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰/۵۵	۴۷/۹	۲۳	۵۲/۱	۲۵	آمرانه
۰/۱۴	۳۹	۱۶	۶۱	۲۵	خبره
۰/۱۹	۵۵/۶	۲۰	۴۴/۴	۱۶	تسهیل کننده
۰/۴۸	۵۰	۱۳	۵۰	۱۳	وکالتی
۰/۵۹	۴۷/۶	۱۰	۵۲/۴	۱۱	فردی

در جدول ۱ مقایسه فراوانی سبک تدریس اعضای هیئت علمی زن سبک تسهیل کننده (۵۵/۶٪ در مقابل ۴۴/۴٪، $p=0/19$) بود. هر چند این تفاوت‌ها از نظر آماری معنی‌داری نبود.

در جدول ۱ مقایسه فراوانی سبک تدریس اعضای هیئت علمی زن و مرد نشان داده شده است. سبک غالب در اعضای هیئت علمی مرد سبک خبره (۶۱٪ در مقابل ۳۹٪،

جدول ۲: توزیع فراوانی کاربرد سبک‌های تدریس اعضای هیأت علمی به تفکیک دانشکده

سبک تدریس	سبک تسهیل	سبک تدریس	سبک تدریس	سبک تدریس	دانشکده
فردی	کننده	خبره	آمرانه	فرآوانی	
(%) فراوانی	(%) فراوانی	(%) فراوانی	(%) فراوانی	(%) فراوانی	
۹ (۱۲)	۱۷ (۲۲/۷)	۱۶ (۲۱/۳)	۲۰ (۲۶/۷)		پزشکی
۲ (۱۰/۵)	۳ (۱۵/۸)	۳ (۱۵/۸)	۸ (۴۲/۱)		دندانپزشکی
۲ (۱۱/۱)	۲ (۱۱/۱)	۷ (۳۸/۹)	۵ (۲۷/۸)		داروسازی
۰ (۰)	۱ (۶/۷)	۵ (۳۳/۳)	۶ (۴۰)		پیراپزشکی
۱ (۶/۷)	۷ (۴۶/۷)	۱ (۶/۷)	۲ (۱۳/۳)		بهداشت
۳ (۲۰)	۱ (۶/۷)	۵ (۳۳/۳)	۵ (۳۳/۳)		پرستاری مامایی
۴ (۲۶/۷)	۳ (۲۰)	۴ (۲۶/۷)	۴ (۲۶/۷)		توانبخشی
۲۱ (۱۲/۲)	۳۶ (۲۰/۹)	۴۱ (۲۳/۸)	۴۸ (۲۷/۹)		کل

دانشکده‌های مختلف بشرح زیر بوده است؛ در دانشکده‌های پزشکی، دندانپزشکی و پیراپزشکی، سبک آمرانه؛ در دانشکده داروسازی، سبک خبره؛ در دانشکده بهداشت، سبک تسهیل کننده و در دانشکده پرستاری و مامایی، هر دو سبک آمرانه و خبره.

در جدول ۲ سبک تدریس اعضای هیات علمی دانشکده‌های مختلف نشان داده شده است. مقایسه فراوانی بین سبک تدریس اعضای هیات علمی نشان داد که بین سبک تدریس اعضای هیات علمی دانشکده‌های مختلف تفاوت معنی داری وجود ندارد ($p=0/34$). با این وجود، سبک تدریس غالب مورد استفاده برخی اساتید در

جدول ۳: همبستگی بین سبک تدریس اساتید با برخی ویژگی‌های دموگرافیک

متغیر	شاخص	آمرانه	خبره	تسهیل کننده	وکالتی	فردی
سن	(r) ضریب همبستگی	۰/۰۳۸	۰/۰۱۲	۰/۰۶۷	۰/۰۱۹	۰/۰۲۷
	(p) سطح معنی داری	۰/۶۲۲	۰/۸۷۳	۰/۳۸۱	۰/۸۰۲	۰/۷۲۹
جنس	(r) ضریب همبستگی	۰/۰۰۳	۰/۰۹۷	۰/۰۸۱	۰/۰۲۰	۰/۰۰۰
	(p) سطح معنی داری	۰/۹۶۹	۰/۲۰۶	۰/۲۹۰	۰/۷۹۸	۰/۹۹۶
سابقه تدریس	(r) ضریب همبستگی	۰/۰۲۹	۰/۰۲۱	۰/۰۳۲	۰/۰۸۳	۰/۱۱۹

۰/۱۱۹	۰/۲۸۰	۰/۲۸۰	۰/۷۸۱	۰/۷۰۸	(p) سطح معنی داری	رتبه علمی
۰/۰۴۱	۰/۰۱۵	۰/۰۴۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۴	(r) ضریب همبستگی	
۰/۵۹۳	۰/۸۴۱	۰/۵۶۲	۰/۹۳۵	۰/۹۵۸	(p) سطح معنی داری	دانشکده محل تدریس
۰/۰۷۸	۰/۰۴۷	۰/۰۰۷	۰/۰۴۹	۰/۰۶۰	(r) ضریب همبستگی	
۰/۳۰۷	۰/۵۳۹	۰/۹۲۸	۰/۵۲۶	۰/۴۳۸	(p) سطح معنی داری	

گراشا نیز غالب‌ترین سبک تدریس اساتید را سبک خبره معرفی کرده است (۱۵). احتمالاً حجم بالای مطالب درسی و فشردگی ترم تحصیلی در رشته‌های علوم پزشکی و ضرورت انتقال حجم زیادی از مطالب درسی به دانشجویان، دلیل اصلی توجه بیشتر اساتید دانشگاه‌های علوم پزشکی به روش‌های آموزشی معلم-محور و موضوع محور؛ نسبت به استفاده از روش‌های تعاملی دانشجو-محور و مسئله محور می‌باشد. این مساله ضرورت توجه دانشکده‌های پزشکی به بازنگری در برنامه درسی خود و به ویژه بکارگیری روش‌های تعاملی دانشجو - محور را مطرح می‌کند.

در مجموع، دو نوع اصلی از سبک تدریس وجود دارد؛ یکی سبک سنتی معلم - محور با تمرکز بر انتقال دانش توسط استاد، و دوم سبک تدریس فراگیر - محور و مبتکرانه‌تر با هدف ساخت دانش توسط فراگیران. یافته‌های مطالعات مختلف نشان داده که در مراکز آموزش عالی به ویژه دانشگاه‌های علوم پزشکی، عمدتاً تأکید اصلی بر استفاده از سبک معلم محور در آموزش و انتقال دانش می‌باشد (۱، ۱۲، ۱۹). در صورتی که انتظار می‌رود اساتید در هنگام تدریس، تأکید بیشتری بر ساخت دانش، در مقایسه با انتقال دانش داشته باشند و این موضوع، لزوم تمرکز بر آموزش روش تدریس و طراحی آموزشی را برای اساتید دانشگاه‌ها آشکار می‌سازد.

محاسبه ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین سن، جنس، رتبه علمی، سابقه تدریس و دانشکده محل تدریس اساتید با سبک تدریس آنان همبستگی معنی‌دار آماری وجود ندارد (جدول ۳).

بحث و نتیجه گیری

یافته‌های این مطالعه حاکی از غالب بودن سبک‌های تدریس آمرانه و خبره در میان اساتید دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز می‌باشد. ویژگی این دو سبک تدریس انعطاف‌ناپذیری در اسلوب و رفتار تدریس است. هر دو این سبک‌های تدریس، استاد محور بوده و استاد نقش انتقال دهنده اطلاعات و محور فرآیند تدریس می‌باشد. این یافته‌ها با نتایج مطالعه رازقی‌نژاد، اسلامیان و امینی که سبک تدریس غالب اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی یزد و مازندران و شیراز را خبره (۱۲، ۱۷، ۱۸)، و حسن‌زاد که سبک‌های تدریس اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان را وکالتی و آمرانه اعلام داشته‌اند (۱۱)، تا حدودی همخوانی دارد. داش (Dash) در مطالعه‌ای با بررسی سبک تدریس اساتید در چندین دانشکده پزشکی، سبک تدریس ترجیحی اساتید را سبک خبره و آمرانه گزارش کرده است (۱)، که با نتایج مطالعه حاضر همخوانی دارد. اسمیت معتقد است که سبک تدریس مبتنی بر دانش، سبک تدریس غالب اساتید در دانشگاه‌ها می‌باشد (۱۹).

موزیک و تئاتر؛ و کاربرد کمتر سبک وکالتی و تسهیل کننده را در دروس ریاضی، کامپیوتر گزارش کرده است (۱۵). در برخی مطالعات مشابه نیز سبک ترجیحی اعضای هیات علمی دانشکده‌های مختلف متفاوت گزارش گردیده (۱۱) که با یافته‌های مطالعه حاضر همخوانی دارد.

با توجه به اینکه سبک ترجیحی بیشتر اساتید مورد مطالعه، آمرانه و خبره می‌باشد و از آنجا که این سبک‌های تدریس روی هم رفته به توسعه مشارکت برای کسب استقلال در عمل و مسئولیت‌پذیری دانشجویان در یادگیری منجر نمی‌شود، بهتر است اساتید علوم پزشکی ضمن توجه بیشتر به روش‌های دانشجو - محور و استفاده بیشتر از روش‌های تعاملی در تدریس خود و ایجاد شور و هیجان فکری در دانشجویان بر کارایی سبک تدریس خود بیفزایند. چرا که کاربرد بیش از اندازه سبک معلم - محور آمرانه و خبره برای دانشجویان کم تجربه می‌تواند تهدیدکننده یادگیری باشد.

با توجه به تاثیر سبک تدریس اساتید در یادگیری دانشجویان و تفاوت در سبک‌های یادگیری دانشجویان و همچنین سبک‌های تدریس اساتید، پیشنهاد می‌شود مطالعه‌ای در جهت بررسی رضایتمندی دانشجویان از سبک تدریس اساتید و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی آنان انجام شود. طبعاً داده‌های این مطالعه می‌تواند اطلاعات ارزشمندی را جهت بهره‌گیری از روش‌های متنوع تدریس، توسعه سبک‌های موثرتر ترکیبی و نیز هماهنگ‌سازی سبک تدریس اساتید با سبک یادگیری فراگیران در آینده فراهم نماید. داده‌های این مطالعات می‌تواند به اساتید کمک کند تا با سبک‌های مختلف تدریس آشنا شوند و در نهایت تلاش کنند سبک تدریس خود را با سبک یادگیری دانشجویان متناسب سازند.

یافته‌های این مطالعه هم راستا با یافته‌های مطالعات انجام شده در دانشگاه‌های علوم پزشکی کردستان و رفسنجان، نشان داد که بین سبک‌های تدریس اساتید مرد و زن تفاوت معنی دار آماری وجود ندارد (۱۱، ۱۲)، با این وجود یافته‌های این مطالعه بیانگر این بود که اعضای هیات علمی مرد بیشتر از سبک خبره و اعضای هیات علمی زن بیشتر از سبک تدریس تسهیل کننده استفاده می‌کنند؛ که با یافته‌های مطالعه رازقی‌نژاد در دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان که سبک غالب اعضای هیات علمی مرد و زن را به ترتیب، خبره و تسهیل کننده گزارش کرده است همخوانی دارد (۱۲). محققان اعتقاد دارند زنان در مقایسه با مردان تمایل بیشتری در استفاده از سبک‌های مشارکتی و تعاملی دارند و سبک‌های تدریس تسهیل کننده و وکالتی را ترجیح می‌دهند (۲۰)، که احتمالاً این تفاوت در دو جنس می‌تواند ناشی از ویژگی‌های روانی و تجربیات شخصی جنس مونث باشد که نیازمند بررسی بیشتر است.

سبک غالب اعضای هیات علمی بیشتر دانشکده‌ها سبک آمرانه و خبره و فقط سبک تدریس غالب اعضای هیات علمی دانشکده بهداشت، سبک تسهیل کننده بود. بنابراین، شاید بتوان گفت اعضای هیات علمی دانشکده بهداشت که سبک تعاملی دانشجو - محور را ترجیح می‌دهند، نقش تسهیل‌کنندگی در یادگیری دارند و به مسأله تعامل تدریس - یادگیری توجه بیشتری نشان می‌دهند؛ در حالی که اعضای هیات علمی سایر دانشکده‌ها که سبک غالب آنان، سبک‌های آمرانه و خبره است ترجیح می‌دهند به عنوان انتقال‌دهنده اطلاعات عمدتاً از روش‌های سنتی تدریس یا معلم - محور نظیر سخنرانی استفاده کنند. تفاوت بین ترجیحات سبک تدریس اساتید احتمالاً می‌تواند ناشی از تفاوت محیط و محتوای آموزشی رشته‌های مختلف باشد. گراشا کاربرد سبک خبره را بیشتر در آموزش هنر،

از محدودیت‌های این مطالعه عدم همکاری برخی از اعضای هیات علمی در پاسخ‌دهی به پرسشنامه و تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها بود. همچنین محدود بودن جامعه آماری به اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز نیز موضوع قابل توجه دیگری است که لزوم احتیاط در تعمیم‌پذیری نتایج پژوهش حاضر به سایر دانشگاه‌ها و رشته‌ها را مطرح می‌کند.

نتایج این مطالعه بیانگر آن بود که اساتید در تدریس خود بیشتر از سبک‌های معلم-محور آمرانه و خبره که غیر تعاملی و انعطاف ناپذیر هستند، استفاده می‌کنند و بین سن، جنس، رتبه علمی، سابقه تدریس و دانشکده محل تدریس با سبک تدریس اعضای هیات علمی رابطه معنی‌دار آماری وجود ندارد. با توجه به اهمیت سبک تدریس در فرایند یاددهی-یادگیری و لزوم افزایش آگاهی اساتید علوم پزشکی با سبک‌های تعاملی تدریس، برگزاری برنامه‌های آموزشی در این زمینه پیشنهاد می‌شود.

تقدیر و تشکر:

طرح حاضر بخشی از پایان‌نامه دکترای حرفه‌ای خانم دکتر شبنم ایزدپناه در دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز می‌باشد که با کد EDC-9809 تصویب شده است. محققین بر خود لازم می‌دانند تا از اساتیدی که با شرکت خود در انجام پژوهش، امکان دستیابی به اهداف تحقیق را فراهم نمودند، صمیمانه سپاسگزاری نمایند.

تضاد منافع:

ویسندگان با هیچ شخص یا گروه علمی تضاد منافع ندارند.

References

1. Dash NR, Guraya SY, Al Bataineh MT, Abdalla ME, Yusoff MSB, Al-Qahtani MF, et al. Preferred teaching styles of medical faculty: an international multi-center study. *BMC medical education*. 2020; 20(1):1-9.
2. Frunzã V. Implications of teaching styles on learning efficiency. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2014; 127:342-6.
3. Zolfaghari M, Janghorbanian Z, Krevan Brojerdi K, Aghaziarati A. Investigation the Role of Teaching Styles and Student-Teacher Interaction in Dropped Out Students' Academic Achievement Motivation. *Education Strategies in Medical Sciences*. 2020; 13(3):220-8.
4. Khakpour A, Etemadzade H, Samadi Mobser M. Role of Transformational Teaching in Academic Engagements and Knowledge Sharing in Students of Hamadan University of Medical. *Research in Medical Education*. 2019; 11(2):22-31.
5. BEYHAN Ö. Student perceptions on the teaching styles of their teachers. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2018; 33(4):1038-48.
6. Camacho DMA, Tapia JA, Panadero E. Development and validation of the Teaching Styles Inventory for Higher Education (TSIH). *Anales de psicología*. 2020; 36(1):143-54.
7. Stankovska G, Braha R, Grncharovska SP. Relationship between Optimism-Pessimism, Learning Style and Teaching Style among Medical Students. *Bulgarian Comparative Education Society*. 2020; 18: 163-9.
8. Vaughn LM, Baker RC. Do different pairings of teaching styles and learning styles make a difference? Preceptor and resident perceptions. *Teaching and learning in medicine*. 2008; 20(3):239-47.
9. Piri M, Pourfarhadi L. The Relationship between Thinking and Teaching Styles with Classroom Management (Case Study: Faculty Members of Urmia University). *Higher Education Letter*. 2018; 11(41):89-111.
10. Ford JH, Robinson JM, Wise ME. Adaptation of the Grasha Riechman Student Learning Style Survey and Teaching Style Inventory to assess individual teaching and learning styles in a quality improvement collaborative. *BMC medical education*. 2016; 16(1):1-13.
11. Hasanzadeh H, Bahramrezaie M, Pooladi A, Hasanzadeh A. Teaching styles of faculty members of Kurdistan University of Medical Sciences for theoretical lessons; 2010-2011. *Scientific Journal of Kurdistan University of Medical Sciences*. 2013; 18(3):71-7.
12. Razeghinejad M, Bakhshi H, Mashayekhi N. A survey on teaching style of academic members in Rafsanjan University of Medical Sciences. *Hormozgan Medical Journal*. 2010; 14(3):198-205.
13. Haghani F, Chavoshi E, Valiani A, Yarmohammadian MH. Teaching styles of teachers in basic sciences classes in medical school of Isfahan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2011; 10(5):943-9.
14. Chetty NDS, Handayani L, Sahabudin NA, Ali Z, Hamzah N, Rahman NSA, et al. Learning Styles and Teaching Styles Determine Students' Academic Performances. *International Journal of Evaluation and Research in Education*. 2019; 8(4):610-5.
15. Grasha AF. A matter of style: The teacher as expert, formal authority, personal model, facilitator, and delegator. *College teaching*. 1994; 42(4):142-9.
16. Arbabisarjou A, Akbarilakeh M, Soroush F, Payandeh A. Validation and normalization of grasha-riechmann teaching style inventory in faculty members of zahedan university of medical sciences. *Advances in medical education and practice*. 2020; 11: 305-12.
17. Eslamian H, Zare Y. The relationship between Moral intelligence and teaching styles of faculty members in University of Medical Sciences. *Journal of Development Strategies in Medical Education*. 2019; 6(2):10-24.

18. Amini M, Samani S, Lotfi F. Reviewing Grasha teaching methods among faculty members of Shiraz medical school. *Research and Development in Medical Education*. 2012; 1(2):37-43.
19. Smeets E, van Gennip H, van Rens C. Teaching styles of teacher educators and their use of ICT. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*. 2009; 10(3):49-62.
20. Baneshi AR, Tezerjani MD, Mokhtarpour H. Grasha-richmann college students' learning styles of classroom participation: Role of gender and major. *Journal of Advances in Medical Education & Professionalism*. 2014; 2(3):103-7.